

IMPORTUL DE CARNE ȘI ORGANE COMESTIBILE AL REPUBLICII MOLDOVA

**Aurelia LITVIN, Habilitated Doctor, Profesor,
Technical University of Moldova**
<https://orcid.org/0000-0003-3756-0856>, aurelia.litvin@em.utm.md

**Elena ȘCERBACOV, Associate Professor, PhD,
Technical University of Moldova**
<https://orcid.org/0000-0003-2588-356X>, elenascerbacov@yahoo.com

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cecg.II.2023.17.14>

Abstract. *The livestock of pigs has decreased significantly in farms specialized in raising pigs in the country, the cause being the coronavirus pandemic. Demand also fell for all pork products requested by both restaurants and picnics. Another cause that caused the reduction of the cattle herd was the increase in the price of fodder, as well as energy resources. Domestic meat production does not provide what is needed for processing factories. As a result, pork is imported because supplies are constant, the price is lower than for domestic production, and the quality is good. The Covid-19 pandemic caused an increase in meat processing expenses, as it was necessary to divide the workforce into shifts. The increase in expenses was also caused by the fact that hygiene products and special equipment were purchased for employees, but also for the repeated testing of employees. Imported meat is mostly frozen. This is stored for a long period of time to later be sold at high prices when there is a shortage of raw material on the domestic market. In 2021, compared to 2011, beef was imported more than 4 times, beef – 2,5 times, and poultry - 2 times. The Republic of Moldova imports meat from such countries as: Ukraine, Germany, Russia, Poland, Romania, Hungary. Unfortunately, domestic beef is exported, and Moldovans consume imported meat. Moldovans prefer to eat pork.*

Keywords: *meat, import, fodder, livestock sector.*

JEL: *Q10, Q13, Q17, Q18*

UDC: *338.439.5:339.562(478)*

Introducere. Agricultură a fost considerată de către statele membre un sector strategic, datorită rolului său esențial în asigurarea securității alimentare. Excluderea agriculturii din procesul de constituire a pieței comune și lăsarea în regim de concurență liberă, în condițiile deschiderii piețelor din interiorul Comunității, ar fi dus la declinul accentuat al acestui sector în țările cu performanțe scăzute și cu un număr mare de agricultori [3, p. 33].

Producția agricolă a unei țări este principala sursă de asigurare a securității alimentare naționale, iar măsura în care securitatea alimentară se realizează din producția proprie, arată gradul de autosuficiență alimentară. În multe țări din Europa,

America, Oceania, agricultura asigură necesarul de alimente pentru satisfacerea nevoilor interne. În alte țări, cum ar fi Emiratele Arabe Unite, sub 10 % din necesarul de hrană este asigurat din surse interne, restul fiind acoperit prin importuri, finanțate la rândul lor, de exporturile de petrol.

Autonomia sau autosuficiența alimentară, adică asigurarea disponibilităților interne de consum din producția agricolă internă, este un obiectiv politic al tuturor statelor, dar pe niveluri diferite de importanță, în funcție de gradul de dezvoltare a țării și de înzestrare cu resurse, în special cele funciare. În țările dezvoltate și în cele care dispun de resurse funciare pe care se pot practica activități agricole, acest obiectiv are o importanță minoră, întrucât acestea își acoperă necesarul de alimente din producție proprie. În țările în curs de dezvoltare și în cele care nu dispun de resurse funciare, creșterea producției agricole și, astfel, a gradului de autosuficiență reprezintă un obiectiv esențial [2, p. 13-14].

Marfa este corespondentul material al unei necesități de consum determinată. Acest corespondent material creat pentru a fi realizat de piață-obiect material (inclusiv ca suport pentru informații variate) - apare în dublă ipostază: ca *produs-entitate* până în faza contractării, apoi ca *lot de marfă identică, omogenă și finită de produse* până în momentul vânzării, când este transmis consumatorului, din nou ca produs-entitate.

Marfa, pentru a se realiza pe piață, trebuie să fie cât mai repede și cât mai eficace oferită spre consumatorul final, astfel încât ciclul bani-marfă-bani să se efectueze în condiții cât mai avantajoase și pentru producător și pentru consumator.

Comerțul se exercită cu mărfuri, indiferent de gradul lor de prelucrare tehnologică, respectiv, cu materii prime, semifabricate și produse finite. Se observă însă că numai materiile prime (în cea mai mare măsură) circulă în vrac sau în semivrac, ca produs propriu-zis sau ca sistem monocomponent, în timp ce semifabricatele (într-o măsură tot mai mare) și produsele finite (în țările dezvoltate în proporție de 90...95%) circulă ca sistem biocomponent (produsul + ambalajul individual) (Bobe & Popescu, p. 27).

Carnea reprezintă un aliment indispensabil în hrana omului datorită valorii nutritive echilibrate (proteine complete, grăsimi, substanțe minerale și vitamine), digestibilității superioare și proprietăților dietetico-culinare apreciabile (Bobe & Popescu, p. 234).

Material și metodă. Sursa datelor necesare pentru elaborarea acestei lucrări o constituie baza de date a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova. Materialul informativ care a stat la baza redactării acestei lucrări cuprinde studii științifice din literatura internațională și națională. În procesul de elaborare a prezentei lucrări s-au aplicat următoarele metode de analiză, sinteză și comparație.

Rezultate și discuții. Efectivul de animale este redat în figura ce urmează.

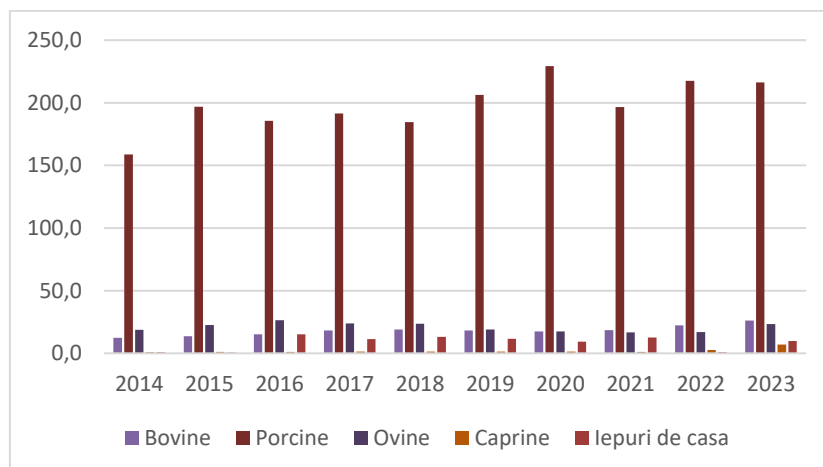

Figura 1 Efectivul de animale în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier), mii capete

Sursa: elaborat de autor în baza sursei [4]

În fermele de creștere a suinelor din țară a scăzut dramatic efectivul de porcine, cauza fiind pandemia de corona virus. O cauză care a provocat reducerea șeptelului de bovine a fost scumpirea furajelor, precum și a resurselor energetice. A scăzut cererea pentru toate produsele din carne de porc solicitate atât de către restaurante, cât și cele pentru picnicuri. Producerea de carne autohtonă nu asigură necesarul pentru fabricile de procesare. În consecință se importă carne de porc, deoarece livrările sunt constante, prețul este mai mic decât cel pentru producția autohtonă, iar calitatea este bună. În ultimii ani se atestă o creștere a prețurilor furajelor, fapt care împiedică dezvoltarea acestui sector. Astfel în anul 2020 toate furajele s-au scumpit semnificativ. Lipsa brațelor de muncă și dispariția întreprinderilor care prelucrează lână și piei constituie alte probleme cu care se confruntă producătorii autohtoni.

În figura următoare este prezentat șeptelul de animale.

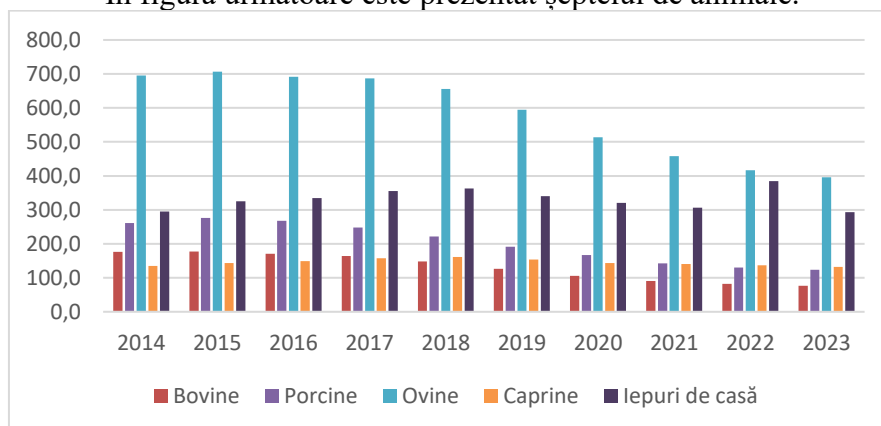

Figura 2. Efectivul de animale în gospodăriile populației, mii capete.

Sursa: elaborat de autor în baza sursei [4]

Până la declanșarea războiului din Ucraina, Republica Moldova importa masiv carne de pasăre congelată din această țară. Deoarece în țară au intrat un număr mare de refugiați din Ucraina, s-a majorat cantitatea necesară de conserve de carne și alte produse din carne, care au un termen lung de valabilitate. Astfel întreprinderile de procesare înregistrează costuri mai mari de producere a conservelor, cum ar fi borcanul de sticlă sau cel din tablă, sterilizarea, ambalarea, energia. Pentru diminuarea costurilor este necesar ca întreprinderile de procesare să se aprovizioneze cu materie primă mai ieftină, acest fapt fiind posibil doar prin diminuarea taxelor vamale pentru carnea de porc și cea de pui congelată provenite din UE. Deoarece prețurile la carnea de găină importată erau mult mai mici decât la cea de import, acest fapt i-a convins iremediabil pe consumatorii locali cu venituri joase privind achiziționarea. În anul 2021 s-a importat 14 mii tone de carne de găină în stare atât congelată, cât și refrigerată din Ucraina.

Pandemia de Covid-19 a cauzat majorarea cheltuielilor la procesarea cărnii, deoarece era necesar ca personalul să activeze în două schimburi. Au fost majorate cheltuielile pentru asigurarea angajaților cu preparate de uz igienic și echipament necesar, dar și pentru testarea repetată a angajaților. Din cauza faptului că se exportă vite în Arabia Saudită, în următorii ani vom înregistra un grad redus de asigurare cu carne de bovină.

Pentru susținerea sectorului zootehnic, statul acordă subvenții per cap de animal o singură dată pe an deținătorilor de bovine, ovine și caprine crescute în fermele zootehnice din extravilan.

Banca Mondială va oferi un suport financiar în mărime de 25 milioane dolari SUA pentru sectorul zootehnic. Acest fapt va spori eficiența și competitivitatea fermelor.

Pentru a analiza numărul de păsări înregistrat vom analiza graficul următor.

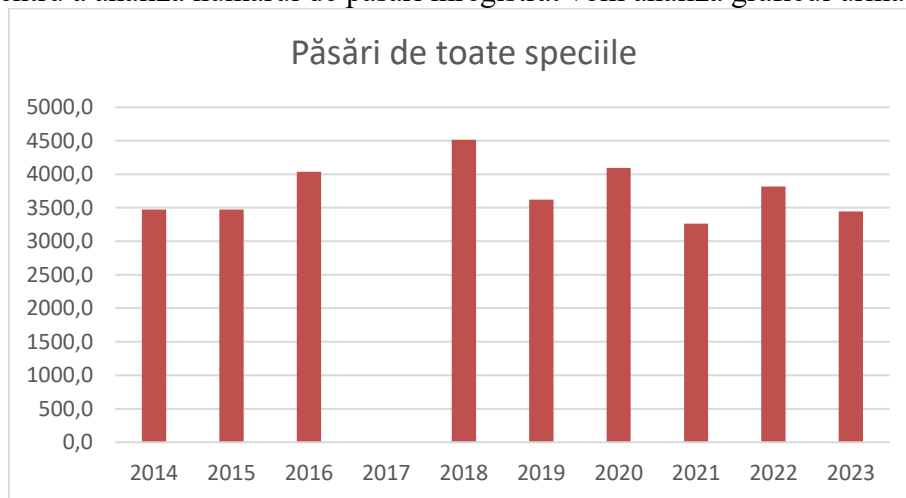

Figura 3. Efectivul de păsări în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești, mii capete

Sursa: elaborat de autor în baza sursei [4]

Focarele de gripă aviară depistate la nivel global, criza energetică, precum și războiul din Ucraina au provocat un deficit de carne de pasăre pe piață și, ca rezultat au crescut prețurile. Exodul forței de muncă este un alt factor, care frânează dezvoltarea sectorului avicol.

Creșterea animalelor în masă vie este prezentată în graficul următor.

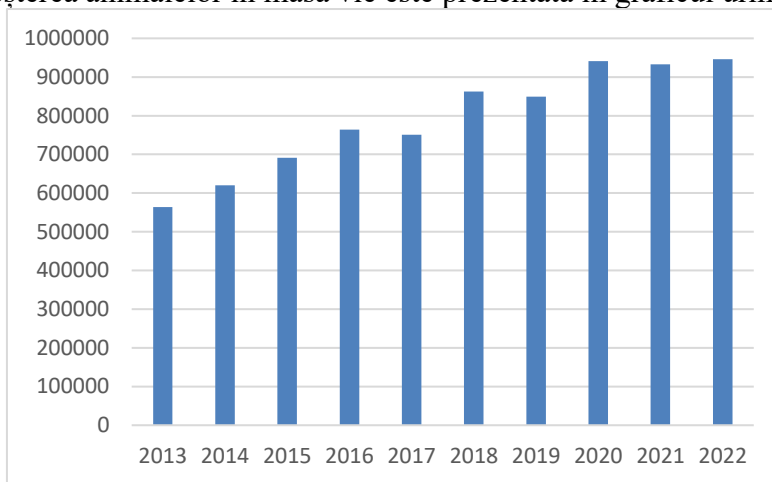

Figura 4. Creșterea animalelor în masă vie, chintale

Sursa: elaborat de autor în baza sursei [5]

Țara noastră produce o cantitate mai redusă de carne, deoarece nu are consumatori, dar și din cauza faptului că nu se exportă în Uniunea Europeană. Alte cauze ale diminuării cantității de carne produse de către fermele specializate în creșterea suinelor o constituie reducerea mărimii subvențiilor în sectorul dat, precum și necesitatea de a crește volumul investițiilor pentru implementarea normelor UE cu privire la securitatea sanitar-veterinară.

Parlamentul a aprobat în a doua lectură proiectul noii Legi a zootehniei. Autorii acestui proiect prognozează că, în 7-8 ani, numărul întreprinderilor zootehnice din Moldova va crește cu 50%, iar volumul produselor de origine animală - cu 40-50% în 5 ani. Acest fapt va permite diminuarea prețurilor produselor de origine animală.

Carolina Linte, președintele Asociației Naționale a Producătorilor de Lapte și Produse Lactate este de părerea că sunt subvenționate doar fermele, pe când animalele din gospodăriile casnice nu sunt subvenționate, dar fiecare contribuabil din țară contribuie la acumularea subvențiilor.

Vânzarea pentru sacrificare a animalelor este redată în figura ce urmează

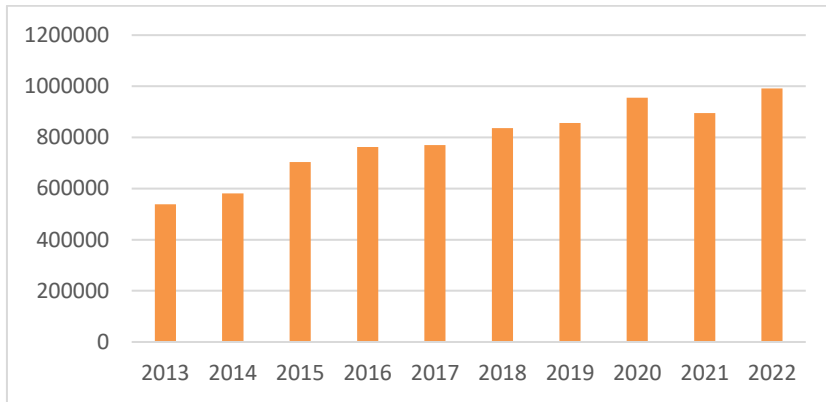

Figura 5. Vânzarea pentru sacrificare a animalelor (în greutatea vie), chintale
Sursa: elaborat de autor în baza sursei [5]

Sectorul zootehnic fiind în declin, necesită investiții și perseverență. Pentru a revitaliza sectorul zootehnic este necesar de a digitaliza fermele, de a diversifica baza furajeră, de a accesa resurse financiare ieftine, dar și de a renova pășunile. Furajele constituie 80 % din costurile necesare pentru producerea cărnii și a laptelui.

Procesorii de carne din țară constată o lipsă a materiei prime de calitate. Aceștia au cerut autorităților să majoreze cota de import la carnea de porcine și să reducă taxele vamale, pentru importul de carne din Uniunea Europeană. Pentru îmbunătățirea situației existente procesorii propun de a majora numărul de ferme zootehnice și a șeptelului de animale.

Trebuie de menționat faptul că produsele din carne constituie sursa principală de proteină. Consumul insuficient de proteină combinat cu un consum exagerat de carbohidrați influențează negativ asupra calității vieții. Ca rezultat pot apărea sau agrava multe boli și se va pune o mare presiune asupra sistemului național de sănătate.

În figura ce urmează este prezentat importul de carne și a subproduselor.

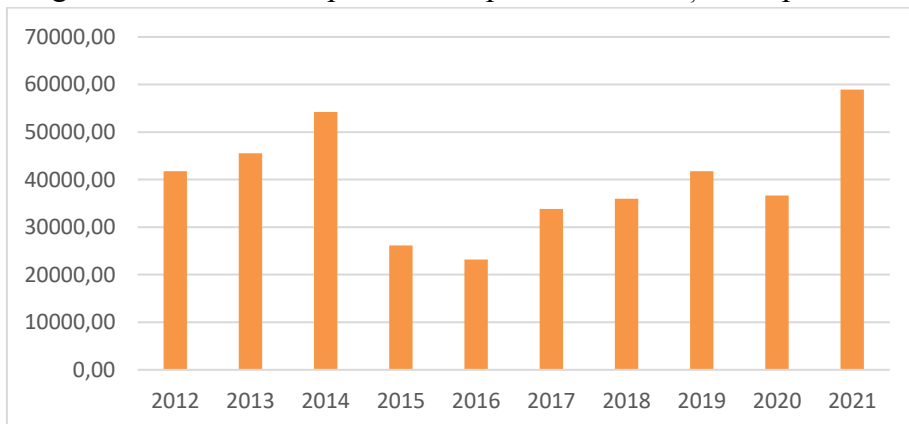

Figura 6. Importul de carne și organe comestibile, mii dolari SUA
Sursa: elaborat de autor în baza sursei [6]

Având în vedere că 50 % din materia primă utilizată pentru producerea preparatelor din carne este importată. Din păcate carnea de vită autohtonă este exportată, iar moldovenii consumă carne de import. Moldovenii preferă mai mult să consume carne de porc.

Carnea importată este preponderent cea congelată. Aceasta este stocată pentru o perioadă mare de timp, ca ulterior să fie comercializată la prețuri ridicate, atunci când este înregistrat deficit de materie primă pe piața autohtonă. În anul 2021, comparativ cu anul 2011 s-a importat carne de vită de 4 ori mai mult, carne de porc de 2,5 ori, iar carne de pasăre de 2 ori mai mult. Republica Moldova importă carne din așa țări precum: Ucraina, Germania, Rusia, Polonia, România, Ungaria.

În Republica Moldova se preconizează o majorare semnificativă a prețului la materiile prime din carne, cu precădere la carnea de porc congelată cu circa 25 lei per kg, fapt care va majora ulterior și prețul produselor finite.

La moment tariful la carnea de porc congelată care se importă este de 20 %, la care se adaugă 200 euro per tonă, dar care nu depășește 25 % din prețul mărfurilor importate. Astfel procesatorii de carne vin cu solicitarea de a fi scutiți de taxe vamale la import.

În anul 2022 în țară au fost depistate foarte multe focare de pestă porcină africană. În consecință, circa 30 mii de animale ai fost sacrificate de către fermierii de porcine, ceea ce constituie pierderi de aproximativ 5 mii tone de carne.

Potrivit Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, cota stabilită, fără includerea taxelor vamale pentru a aproviziona piața locală cu carne de porc congelată provenită din țările UE este de 5,5 mii tone anual. De obicei importatorii locali consumă în totalitate această cotă în decurs de 8 luni ale anului.

În anul 2022 s-a importat mai mult de 14 mii tone de carcase de porc, depășind cota de circa 2,5 ori.

Specialiștii patronatului industriei procesatorilor de carne, prognozează pentru lunile august-decembrie 2023 un preț de aproximativ 2,5 euro per kg pentru carnea de porc congelată pe piața angro din UE. Astfel, importatorii din țară vor fi nevoiți să suplinească o taxă vamală esențială în corespundere cu tariful vamal și costurile mari aferente logisticii. În consecință, costul la carnea de porc de import va fi neavantajos pentru procesatorii de carne locali. Această conjunctură va crea avantaje producătorilor autohtoni de carne de porc, care sunt lideri pe piață. Ei sunt cei care stabilesc prețurile pe piața autohtonă și astfel vor avea posibilitatea de a majora prețurile la materia primă fără a avea concurență în ceea ce privește materia primă de import.

Deoarece, începând cu luna septembrie instituțiile de învățământ își vor relua activitatea, va fi posibilă o majorare a cererii pentru semifabricate din carne, salamuri ș.a. Astfel, de această situație vor beneficia importatorii de salamuri și produse din carne, punând în dificultate producătorii locali. În anul curent s-a importat salamuri din țările UE în volum de 1000 tone, față de 200 tone care s-a înregistrat în anii trecuți.

La moment, deși prețul la cerealiere a scăzut cu mult față de anul precedent, prețul cărnii este în ascensiune. Astfel prețul cărnii în greutate vie este de 80 lei per kg, pe când în anul precedent era de 40 lei per kg.

În primele 6 luni ale anului, importurile de carne sunt de 20 de ori mai mari decât exporturile, pe când cu 5 ani în urmă acestea depășeau doar de 3 ori exportul.

Concluzii. În fermele de creștere a suinelor din țară a scăzut dramatic efectivul de porcine, printre cauze se remarcă și pandemia COVID 19. Majorarea prețului la furaje și la energia electrică a cauzat diminuarea numărului de bovine. Întreprinderile de procesare a cărnii nu pot funcționa la capacitate maximă din cauza faptului că nu sunt asigurate pe deplin cu materie primă produsă în interiorul țării. Carnea de porc se importă grație faptului că procesul de aprovizionare este stabil, la prețuri competitive și de o calitate care satisface cerințele producătorilor locali. Secetele din ultimii ani au cauzat o creștere vertiginoasă a prețului furajelor.

Exportul de vite în țările arabe va genera pe viitor un deficit de carne de bovină pe piața autohtonă.

O parte din volumul de carne de pasăre pe piața locală era suplimentat din Ucraina, însă declanșarea războiului în această țară a îngreunat acest proces. La această problemă se adaugă și plecarea moldovenilor peste hotare, fapt care creează un deficit de brațe de muncă în subsectorul de creștere a păsărilor.

Tendința de reducere a producției de carne de toate tipurile este argumentată și de alocarea unor subvenții reduse, care descurajează producătorii locali.

Stabilirea unor dobânzi înalte la creditele bancare de către instituțiile bancare, nu îi determină pe producătorii locali să le acceseze deoarece nu sunt siguri că le vor rambursa în termenele scadente.

Republica Moldova importă 50 % din cantitatea de materie primă necesară pentru producerea produselor din carne. Volumul de carne importat este într-o continuă creștere, fapt care va afecta gradul de asigurare a securității alimentare a țării.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Bobe, M. & Popescu, D. V. (2015). *Mărfuri alimentare. Implicații operaționale în business*. București: Ed. ASE.

Ion, R. A. (2017) *Securitate și siguranță alimentară. Colecția Economie Agrară*. București: Edit. ASE.

Zahiu, L. (Coord.) *Politici și piețe agricole: reformă și integrare europeană*. București: Ed. CERES.

Efectivul de animale pe categorii de gospodării.

https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_16%20AGR_AGR030/AGR030100.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

Creșterea și vânzarea pentru sacrificare a animalelor.

https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_16%20AGR_AGR030/AGR030400reg.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

Importul de carne.

https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_16%20AGR_AGR030/AGR030400reg.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

[20Statistica%20economica_21%20EXT_EXT010_serii%20anuale/EXT010400.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774](#)
Carolina Linte. <https://gazetadechisinau.md/2021/03/06/fara-o-linie-de-creditare-nu-nevom-asigura-securitatea-alimentara/>
<https://agroexpert.md/rus/agromenedzhment/sergiu-gradinaru-dinamica-pretului-la-carne-va-depinde-de-cantitatea-produsa-in-tara-dar-si-de-cea-adusa-din-import>
<https://agroexpert.md/rom/agromanagement/dorin-ciurea-producatorii-autohtoni-au-lucrat-pana-in-prezent-la-60-din-capacitatea-de-producere>
<https://www.moldova.org/preturile-la-produsele-din-carne-de-porc-vor-creste-brusc-daca-autoritatile-nu-vor-intervenii/>
<https://agrobiznes.md/carnea-de-porc-se-va-scumpi-cu-25-marii-importatori-si-procesatori-cer-facilitati-fiscale.html>